

УДК 793:008:398 (477) + 7.038.53 + 316.77:81'42

DOI <https://doi.org/https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.3.49>**Цап'як Микола Йосипович,***доктор філософії з культурології,**доцент кафедри хореографії**Волинського національного університету імені Лесі Українки**orcid.org/0000-0003-3645-201X**Tsapiak.Mykola@vnu.edu.ua*

РУХОВІ АРХЕТИПІЧНІ УЯВЛЕННЯ В НАРОДНОМУ ТАНЦЮВАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ: СЕМІОТИКА ТІЛЕСНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ

У статті обґрунтовано теоретико-методологічні засади дослідження рухових архетипічних уявлень у народному танцювальному мистецтві як складника культурної пам'яті й етнокультурної ідентичності. Народний танець розглядається як синкретична форма невербальної комунікації, в якій пластичні структури – жести, пози, рухи – виступають носіями архетипічних образів, сформованих у колективному несвідомому. Методологічну основу дослідження становить міждисциплінарна інтеграція підходів культурної антропології, хореології, семіотики, кінесики та положень юнгіанського психоаналізу. Уперше у вітчизняній етнохореології запропоновано системний підхід до аналізу рухових архетипів, розмежовано поняття архетипу й архетипічного уявлення, що дозволяє актуалізувати прикладний інструментарій у сфері культурологічного дослідження. Доповнено розуміння феномену танцю як тілесного тексту в етнокультурному контексті. Доведено, що образність народного танцю проявляється через знакову тілесність, у якій жести, пози й рухи закріплюють міфопоетичні уявлення, історичну пам'ять та досвід міжкультурної взаємодії. Танець виконує функцію трансляції архетипів, репрезентує універсальні смисли, пов'язані з уявленнями про людину, природу, світ, стихії, духів, культурних героїв. Запропоновані теоретико-методологічні засади відкривають нові аналітичні можливості для осмислення народного хореографічного мистецтва як форми репрезентації колективної пам'яті. Це дозволяє виявити приховану символіку танцювального жесту – знакової одиниці етнокультурної комунікації, сприяє глибшому аналізу зразків української хореографічної спадщини. У цьому контексті особливої актуальності набуває вивчення регіональної специфіки української народної хореографії крізь призму глибинних семіотичних структур. Значущою також постає проблема взаємодії питомих і напливових елементів танцювального фольклору, що скеровує на осмислення процесів формування локальної ідентичності та розкриття первісних пластів архетипної образності традиційної танцювальної культури.

Ключові слова: рухові архетипічні уявлення, хореологія, методологія, семіотика тілесної репрезентації, етнокультурологія, кінесика, антропологія танцю.

Tsapiak Mykola,*Doctor of Philosophy in Cultural Studies,**Associate Professor at the Department of Choreography**Lesya Ukrainka Volyn National University**orcid.org/0000-0003-3645-201X**Tsapiak.Mykola@vnu.edu.ua*

ARCHETYPAL MOVEMENT REPRESENTATIONS IN FOLK DANCE ART: SEMIOTICS OF EMBODIED EXPRESSION

This article establishes the theoretical and methodological framework for investigating movement archetypal representations in folk dance as a crucial component of cultural memory and ethnocultural identity. Folk dance is conceptualized as a syncretic form of non-verbal communication, where plastic structures – gestures, poses, and movements – function as carriers of archetypal imagery rooted in the collective unconscious. The study draws on an interdisciplinary methodology that integrates approaches from cultural anthropology, choreology, semiotics,

kinesics, and the principles of Jungian psychoanalysis. For the first time in Ukrainian ethnochoreology, a systematic approach to analyzing motor archetypes is proposed, distinguishing between the concepts of the archetype and archetypal representation. This conceptual differentiation enables the refinement of research tools for applied cultural analysis and deepens the understanding of dance as a bodily text in an ethnocultural context. The study demonstrates how the imagery of folk dance emerges through symbolic corporeality, where gestures, poses, and movements encode mythopoetic thinking, historical memory, and intercultural experience. Dance functions as a medium for archetypal transmission, embodying universal meanings associated with conceptions of humanity, nature, the cosmos, elements, spirits, and cultural heroes. The proposed theoretical and methodological approach opens new analytical pathways for interpreting folk choreographic art as a bodily expression of collective memory. It allows for the decoding of hidden symbolism in dance gestures as semiotic units of ethnocultural communication and supports a deeper exploration of Ukrainian choreographic heritage. In this context, particular emphasis is placed on examining the regional specificity of Ukrainian folk choreography through the lens of deep semiotic structures. The interplay between indigenous and external elements in dance folklore underscores the importance of rethinking processes of local identity formation and uncovering the primordial layers of archetypal imagery embedded in traditional dance culture.

Key words: archetypal movement representations, choreology, methodology, semiotics of embodied expression, ethnoculturology, kinesics, dance anthropology.

Постановка проблеми. Народне танцювальне мистецтво, як форма репрезентації культури, акумулює глибинні пласти колективного досвіду, світоглядних уявлень та символічних структур, що формувалися протягом століть. В умовах сучасних соціокультурних трансформацій і глобалізаційного тиску зростає актуальність переосмислення традиційної хореографії як носія культурної пам'яті та локальної ідентичності. Унікальна конфігурація структурних елементів окремої культури віддзеркалює психотип її носіїв, зумовлює специфіку етнокультурного самовираження.

Дослідники зазначають, що основу етнокультурного психотипу становлять архетипи, закорінені в найглибших шарах людської психіки. Теоретичні засади вивчення архетипів були закладені К.Г. Юнгом, який розглядав їх як універсальні первинні форми, що структурують «колективне несвідоме» (зокрема, Самість, Тінь, Аніма, Анімус, Мати, Дитина, Трікстер тощо) (Юнг, 2018). У культурному вимірі архетипи набувають символічного втілення через міфи, релігійні образи, мистецькі форми, де вони реалізуються в багатозначній образній формі, зрозумілій як на раціональному, так і на емоційно-чуттєвому рівнях.

У сучасному науковому дискурсі розрізняють універсальні архетипи, спільні для багатьох культур, і етнокультурні, притаманні конкретним національним традиціям. Останні втілюють історичний досвід, колективну пам'ять і ментальні константи окремого етносу (Бродюк, 2019, с. 4–12). У процесі культурної трансляції та символічної адаптації архетипи

поступово набувають національного забарвлення, не втрачають водночас своєї глибинної смислової сутності. Отже, вони постають як знакові структури національної духовності, які виражають і закріплюють фундаментальні риси етнокультурної ідентичності (Северінова, 2013, с. 124–125).

Вагоме підґрунтя для вивчення рухових архетипічних уявлень у хореографічному мистецтві становлять теоретико-методологічні засади дослідження народного танцювального мистецтва в контексті крос-культурної взаємодії, в якому простежено вплив багатьох цивілізаційних чинників на формування танцювальної традиції регіону (Цап'як, 2023). У цьому контексті запропонований підхід до осмислення рухових архетипів розвивається і вдосконалюється на основі міждисциплінарного аналізу. Студіювання етнокультурних архетипів потребує глибокого знання культурного контексту, у межах якого ці структури функціонують. Особливо це стосується тілесних проявів – жестів, поз, рухів, – що в системі народного танцю несуть символічно навантажені смисли, слугують засобом тілесної репрезентації глибинних пластів колективного несвідомого.

Аналіз досліджень і публікацій. Велике методологічне значення для дослідження рухових архетипічних уявлень у народному танцювальному мистецтві мають фундаціональні концепції, що розкривають глибинні механізми функціонування культури та комунікації. Наріжним каменем у цьому контексті є концепція архетипів К.Г. Юнга (Юнг, 2018), доповнена теорією культурних архетипів С. Кримського

(Кримський, 2008), концептуальними моделями культурологічної регіоніки В. Личковаха (Личковах, 2018). Багатоаспектне вивчення танцю як культурного феномену зумовило звернення до праць провідних учених у галузі культурної антропології (Л. Морган, Е. Тейлор, М. Мід, Ф. Боас та інші), хореології (Дж. Кеаліінохомоку, С. Янгермен, Р. Лабана) (Головей, Цап'як, 2023). Аналіз комунікативної природи танцювального мистецтва ґрунтується на розробках теорій міжкультурної взаємодії (Е. Холл, Г. Хофстеде, Дж. Мердок, Д. Вайт, Н. Луман), що висвітлюють особливості культурного обміну та взаємопроникнення (Golovei, Tsapiak, 2024). Тілесну пластику як носій культурної пам'яті, а сам танець – як символічну репрезентацію досвіду, закоріненого в колективному підсвідомому, вивчають К. Кіндер (Кіндер, 2007), В. Гордєєв (Гордєєв, 2020), Л. Андрощук (Андрощук, 2023), В. Головей, М. Цап'як, Т. Пригода-Донець (Пригода-Донець, 2023), Д. Карпенко (Карпенко, 2023) та інші.

Мета дослідження – обґрунтувати теоретико-методологічні засади дослідження рухових архетипічних уявлень у народному танцювальному мистецтві.

Виклад основного матеріалу. У структурі національної культури найбільш виразно проявляються саме ті архетипи, які відповідають її унікальному змісту, або етосу. Їх формування зумовлене історичними чинниками, тяглістю традицій і культурною спадкоємністю. Наприклад, українська культура ввібрала в себе глибинні архетипи індоевропейських і середземноморських традицій, що проявилися в таких символах, як коди гопака (засновані на імітації птахів і символах самовдосконалення), давній пастуший мелос, орнаментика трипільського походження, елементи архітектури й мови зі слідами санскриту, як зазначає С. Кримський (Кримський, 2008, с. 28–29). Науковець акцентує, що ці елементи репрезентують не сам етнос, а культурне «коріння», яке формувалося в межах сталої території. Археологічні дані свідчать про наявність автохтонного антропологічного субстрату, що забезпечив безперервність трансляції індоевропейської культурної традиції (Кримський, 2008, с. 301–302). У цьому контексті танцювальне мистецтво, як форма репрезентації колективної пам'яті, відіграє важливу роль у збереженні символічного коду. Зокрема,

гопак, ще до формування його як козацького військового танцю, увібрав ритуальні й міфологічні структури праслов'янського, давньослов'янського та скіфо-сарматського походження.

Поняття «рухових архетипів», запропоноване К. Кіндер і В. Гордєєвим, ґрунтується на аналізі лексики українського танцю. Серед ключових рухових одиниць К. Кіндер виокремлює потрійний притуп і трикрок – елементи, що відповідають дуалістичному мисленню слов'ян: протиставленням на кшталт «свій – чужий», «парний – непарний», «правий – лівий» (Кіндер, 2007, с. 10). В. Давидюк також пов'язує триразовість з архаїчною світоглядною моделлю, де повторення тричі фіксує закономірність, а не лише художній прийом (Давидюк, 1997, с. 30–31). За визначенням В. Гордєєва, руховий архетип – це первинна ідея, що проявляється у просторі й часі танцю через жести, пози та рухи, відображає ментальні особливості народу (Гордєєв, 2020, с. 41–42). Уважаємо доцільним розмежовувати ці уявлення з юнгівським розумінням архетипів як глибинних структур колективного несвідомого, адже архетип не є конкретним образом, а лише потенціалом для його виникнення, тоді як культурні символи – це вторинні репрезентації, що втілюють ці глибинні структури у зрозумілій формі (Юнг, 2018, с. 14).

Методологічним орієнтиром у нашому дослідженні постає концептуальна модель культурологічної регіоніки В. Личковаха «святотілоношення». Народне танцювальне мистецтво, як і міфологія, народна творчість, опирається на сакральні засади, що формують етнокультурну реальність: архетипи (як «першообрази» чи «прасимволи» етнокультури), хронотопи (як узагальнені часово-просторові характеристики етнонаціонального буття) та сигнатури (які знаково-символічно позначають глибинні духовні принципи організації етнокультурного простору). Усе це в сукупності формує символічний каркас традиційної світоглядної системи, у якій танець функціонує як засіб тілесного втілення цих смислових структур – у формі ритуалу, образу, руху, жесту (Личковах, 2010, с. 187). У цьому контексті важливо звернути увагу на апотропеїчний складник – глибоко вкорінений у специфічній пластиці народного танцю захисні рухи та пози, що несуть сакральне

значення та були покликані відганяти зло чи привертати добро, відображаючи первісні міфологічні уявлення. Архетипічна образність, за словами українського мистецтвознавця О. Найдена, «пов'язана із тваринним і природним світом, глибоко вкорінена у традиційній народній уяві, де певним істотам приписувались охоронні, лікувальні або життєдайні властивості. Ці вірування формували цілісне бачення світу, тісно пов'язане з ритмами щоденного життя, обрядами, сезонними циклами і трудовою діяльністю» (Найден, 2016, с. 52). У фольклорній спадщині ХХІ ст. вони збереглися як установлені символи, що втілювалися і в танцювальних образах, де побутова функціональність найменшого руху поєднується з міфологічною глибиною і сакральним значенням.

У контексті аналізу тілесної виразності, дослідження такого найменшого руху та його соціокультурного контексту, особливе значення має кінесика – наука про знакову природу людських рухів (жестів, поз, рухів корпусу, голови, ніг, напрямку погляду, міміки). Однією із провідних постатей у цій галузі є Рей Бердвістел, який запропонував лінгвістично орієнтовану систему опису тілесних рухів. Учений увів поняття «*кін*» – найменшої рухової одиниці, яка не підлягає подальшому поділу, та «*кінем*» – значущих комунікативних рухів, що функціонують як «жести» у широкому розумінні. З кінем формуються вищі одиниці – кінеморфи, кінеморфеми, кінесінтагми – які, за аналогією до мовлення, творять «синтаксис тіла». Такий підхід дав змогу розглядати тілесний рух як складну семіотичну структуру, що несе смислове навантаження і бере участь у формуванні невербального коду комунікації. Особливо цінними є дослідження Р. Бердвістела щодо співвідношення голосу й жесту, а також взаємодії вербального і невербального у процесах смислотворення (Birdwhistell, 1970). Хореографічне мистецтво в цьому вимірі постає як середовище взаємодії колективного несвідомого й тілесної

пам'яті, де жести, пози й рухи набувають статусу символічних одиниць, здатних транслювати універсальні смисли крізь культурні форми. Отже, тілесна пластика у традиційному танці може бути осмислена як репрезентація архетипових образів, зафіксованих у символічній системі етнокультури й активованих у межах ритуалу, обряду чи сценічної дії.

Висновки. Архетипічна образність народного танцю виявляється у знаковій тілесності жестів, поз і рухів, що формуються у процесі накопичення історичної пам'яті, міфопоетичної уяви та міжкультурної взаємодії. Запропоновані інтегративні теоретико-методологічні засади – на перетині кінесики, семіотики, культурної антропології та хореології – відкривають нові аналітичні можливості для осмислення народного хореографічного мистецтва як форми тілесної репрезентації культурної пам'яті. Застосування цього підходу дозволяє виявити приховану символіку танцювального жесту як знакової одиниці етнокультурної комунікації, що здатна втілювати архетипічні уявлення колективного досвіду. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження регіональної специфіки української народної хореографії крізь призму глибинних семіотичних структур, які співіснують у межах традиційної обрядовості та сценічної інтерпретації. Значущою також постає проблема взаємодії питомих і напливових елементів танцювального фольклору, що скеровує на глибше осмислення процесів формування локальної ідентичності. Спираючись на здійснені раніше кроскультурні студії етнічної танцювальної традиції та її комунікативної природи, доцільним виглядає поглиблений аналіз репрезентативних зразків української народної хореографії. Такий підхід сприятиме виявленню та систематизації рухових архетипічних уявлень у їхньому регіональному контексті, що є суттєвим кроком до розуміння глибинних пластів архетипної образності української народної хореографічної культури.

Список використаних джерел:

- Андрощук, Л. (2023). Архетип Тіні в танцювальних традиціях українського народу: свято Івана Купала. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 66 (1), 24–32. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-1-4>
- Бродюк, Ю. (2019). Художньо-естетична інтерпретація архетипу землі в романі «Жменяки» М. Томчанина. *Теоретична і дидактична філологія. Серія «Філологія»*, 4–12. <https://doi.org/10.31470/2309-15-17-2019-1-4-12>

- Головей, В., Цап'як, М. (2024). Комунікативна природа танцю: семіотичний аспект. *Fine Arts and Cultural Studies*, 2, 121–128. <https://doi.org/10.32782/facs2024-2-16>
- Головей, В., Цап'як, М. (2023). Теоретико-методологічні засади дослідження кроскультурних впливів у традиційному танцювальному мистецтві. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : науковий журнал*, 1, 15–22. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277627>
- Гордєєв, В. (2020). Український народний танець на Поліссі: регіональні особливості лексики [Дис. канд. мистецтвозн., Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника]. Івано-Франківськ. 230 с.
- Давидюк, В. (1997). Первісна міфологія українського фольклору. Луцьк: Вежа. 296 с.
- Карпенко, Д. (2023). Архетипи в українській хореографічній культурі та народно-сценічних танцях. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : науковий журнал*, 4, 38–44. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2023.293715>
- Кіндер, К. (2007). Семантика пластичних символів народної танцювальної культури українців [Автореф. дис. канд. мистецтвозн., Київський національний університет культури і мистецтв]. Київ. 19 с.
- Кримський, С. (2008). Під сигнатурою Софії. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія». 367 с.
- Личкова, В. (2010). Сакральні горизонти української культури: архетипи – хронотопи – сигнатури. *Художня культура. Актуальні проблеми*, 7, 187–194.
- Личкова, В. (2018). Філософія етнокультури – етнокulturологія – етнокulturографія. *Українські культурологічні студії*, 1 (2), 20–25.
- Найден, О. (2016). Міф. Фольклор. Образ. Форма. Київ: Видавець Олег Філюк. 317 с.
- Пригода-Донець, Т. (2023). Танець як форма художнього мислення і культурної комунікації. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 191–198. <https://doi.org/10.32782/facs-2023-4-26>
- Северінова, М. (2013). Значення та роль архетипів в етнонаціональній культурі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2, 124–128.
- Цап'як, М. (2023). Методологічні підходи в дослідженні танцювальної культури пограничних регіонів (на прикладі хороводу «Ой ми просо сіяли-сіяли»). *Культурологічний альманах*. Київ: Український національний університет імені Михайла Драгоманова, 2, 313–320. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.2.42>
- Цап'як, М. (2023). Народне танцювальне мистецтво Волині в контексті крос-культурної взаємодії [Дис. докт. філософ., Волинський національний університет імені Лесі Українки]. Луцьк. 216 с.
- Юнг, К. Г. (2018). Архетипи і колективне несвідоме. Львів: Асторолія. 608 с.
- Birdwhistell, R. (1970). *Kinesics and context: Essays on body motion communication*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

References:

- Androschuk, L. (2023). Arhetyp Tini v tantsuvalnuh tradiciyah ukrainskogo narodu: svyato Ivana Kupala [The archetype of the Shadow in the dance traditions of the ukrainian people: Ivan Kupala folk holiday]. *Aktualni pytannya humanitarnykh nauk: Mizhvuzivskiy zbirnyk naukovuh prats molodykh vchenykh Drohobyskoho derzhavnoho pedagogichnoho universytetu imeni Avana Franka*, 66 (1), 24–32. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-1-4> [in Ukrainian].
- Brodiuk, Yu. (2019). Hudozhnyo-estetychna interpretaciya arhetypu zemli v romani “Zhmeniak” M. Tomchaniya [Artistic and aesthetic interpretation of the archetype of the earth in the novel “Zhmeniak” by M. Tomschaniy]. *Teoretychna i dydaktychna fililogiya. Seriya “Filologiya”*, 30, 4–12. <https://doi.org/10.31470/2309-15-17-2019-1-4-12> [in Ukrainian].
- Golovei, V., & Tsapiak, M. (2024). Komunikatyvna pryroda tantsiu: semiotychnyi aspekt [The Communicative Nature of Dance: The Semiotic Aspect]. *Fine Arts and Cultural Studies*, 2, 121–128. <https://doi.org/10.32782/facs-2024-2-16> [in Ukrainian].
- Golovei, V., & Tsapiak, M. (2023). Teoretiko-metodologichni zasady doslidzhennya kroskulturnykh vpluviv u tradytsionomu tantsuvalnomu mystetstvi [Theoretical and Methodological Basis of Research of Cross-Cultural Influences in Traditional Dance Art]. *Natsionalna akademiya kerivnykh kadriv rultury o mystetstv: nauk. zhurnal*, 1, 15–22. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277627> [in Ukrainian].
- Gordeev, V. (2020). Ukrainskii narodnyi tanets na Polissi: regionalni osoblyvosti leksyky [Ukrainian folk dance in Polissya: regional features of vocabulary]. Candidates's thesis. Prykarpatskiy natsionalnyi universytet im. V. Stefanyka. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
- Davydiuk, V. (1997). Pervisna mifologiya ukrainskiho narodu [The Primitive Mythology of Ukrainian Folklore]. Lutsk: Vezha [in Ukrainian].
- Karpenko, D. (2023). Arhetypy v ukrainsiy horeografichniy kulturi ta narodno-scenichnykh tanciah [Archetypes in Ukrainian Choreographic Culture and Folk-Stage Dances]. *Natsionalna akademiya kerivnykh kadriv rultury o mystetstv: nauk. zhurnal*, 4, 38–44. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2023.293715> [in Ukrainian].

Kinder, K. (2007). Semantyka plastychnykh symboliv narodnoi tantsuvalnoi kultury ukrainsiv [Semantics of plastic symbols of folk dance culture of Ukrainians]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyivskii natsionalnyi universytet kultury i mystetstv. Kyiv [in Ukrainian].

Krymskyi, S. B. (2008). Pid syhnaturoiu Sofii [Signature of Sophia]. Kyiv: Vydavnychiy dim "Kyievo-Mohylianska akademiia" [in Ukrainian].

Lychkovakh, V. (2010). Sakralni horyzonty ukrainskoi kultury [Sacred horizons of Ukrainian culture]: arkhetypy-khronotopy-syhnatury. *Khudozhnia kultura. Aktualni problemy*, 7, 187–194 [in Ukrainian].

Lychkovakh, V. (2018). Filosofiia etnokultury – etnokulturolohiia – etnokulturohrafia [Philosophy of Ethnoculture – Ethnoculturology – Ethnoculturography]. *Ukrainski kulturolohichni studii*, 1 (2), 20–25 [in Ukrainian].

Naiden, O. S. (2016). Myth. Folklore. Image. Form. Kyiv: vydavets Oleh Filyuk [in Ukrainian].

Pryhoda-Donets, T. (2023). Tanets yak forma khudozhnoho myslennia i kulturnoi komunikatsii [Dance as a form of artistic thinking and cultural communication]. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 191–198. <https://doi.org/10.32782/facs-2023-4-26> [in Ukrainian].

Severynova, M. Yu. (2013). Znachennia ta rol arkhetyviv u etnonatsionalnii kulturi [Significance and role of archetypes in ethno-national culture]. *Visnyk natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, 2, 124–128 [in Ukrainian].

Tsapiak, M. (2023). Metodologichni pidhody v doslidzhenni tancuvalnoi kulturu pogranychnykh regioniv [Methodological approaches in the dance culture research of border regions (on the example of a round dance "A my proso sialy, siyaly")]. *Kulturologichnyi almanah*. Ukrainskiy nacionalniy universytet imeni Myhaila Dragomanova. Kyiv, 2, 313–320, <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.2.42> [in Ukrainian].

Tsapiak, M. Y. (2023). Narodne tancuvalne mystectvo v konteksti kros-kulturnoyi vzayemodiyi [Folk dance of Volyn in the context of cross-cultural interaction]. Doctor's of philosophy thesis. Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk [in Ukrainian].

Yung, K. G. (2018). Arkhetypy i kolektyvne nesvidome [Archetypes and the Collective Unconscious]. L'viv: Astroliabiia [in Ukrainian].

Birdwhistell, R. (1970). Kinesics and context: Essays on body motion communication. Philadelphia: University of Pennsylvania Press [in English].

Дата надходження статті: 16.07.2025

Дата прийняття статті: 20.08.2025

Опубліковано: 30.09.2025